

Szatrawski, Krzysztof Dariusz

Sprawozdanie z sesji "Muzyka na Warmii i Mazurach"

Komunikaty Mazursko-Warmińskie nr 1-4, 167-169

1989

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Krzysztof Dariusz Szatravski

Sprawozdanie z sesji „Muzyka na Warmii i Mazurach”

V Sesja Naukowa „Muzyka na Warmii i Mazurach” odbyła się w Olsztynie 9 i 10 kwietnia 1987 r. Sesje, organizowane od 1983 r. w ramach Dni Muzyki im. Feliksa Nowowiejskiego, poświęcone są działalności twórcy *Legendy Bałtyku* oraz historii kultury muzycznej Warmii i Mazur. Program V Sesji zapowiadał 13 referatów, z udziału zrezygnowali jednak: dr Jacek Jadacki (Warszawa), który miał omówić działalność pedagogiczną i organizacyjną Izabeli Garginowicz oraz dr Roman Berger (Bratysława, CSRS), kompozytor, twórca *Symfonii Copernicana* — miał on wystąpić z poświęconym temu dziełu autoreferatem. Przedstawiono 11 referatów i komunikatów — 4 dotyczyły twórczości i działalności artystycznej Feliksa Nowowiejskiego, 3 poświęcono zabytkom i kulturze muzycznej w historii Warmii i Mazur, 2 omawiały problemy związane z upowszechnianiem muzyki, a 2 dotyczyły nauczania muzyki, były to monografie zasłużonych dla kultury regionalnej nauczycieli i działaczy. Obradom przewodniczyła kierownik Zakładu Wychowania Muzycznego Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Olsztynie doc. dr hab. Zofia Ludkiewicz.

Otwarcia sesji dokonał rektor Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Olsztynie prof. dr hab. Stanisław Kawula. W swym wystąpieniu wskazał na znaczenie kultury muzycznej w procesach pedagogicznych i historycznych, motywując tym potrzebę kontynuowania dorocznych sesji pod hasłem „Muzyka na Warmii i Mazurach”. Pierwszy dzień obrad zainaugurowało odczytanie ostatniego, ukończonego na kilka dni przed śmiercią referatu dr. Jana Boehma *Prezentacja twórczości muzycznej Feliksa Nowowiejskiego we Frankfurcie nad Menem (1905) i w Usti nad Łabą (1907)*. Aby mógł powstać kompletny katalog dzieł warmińskiego kompozytora, niezbędne jest ustalenie pełnej listy jego dzieł i faktów dotyczących ich powstania, wykonawstwa i percepcji. W początkach swej kariery kompozytorskiej Feliks Nowowiejski prezentował młodzieńcze dzieła w programach koncertów symfonicznych we Frankfurcie (I Symfonia a-moll i Uwertura *Swaty Polskie*) i w Usti (II Symfonia h-moll i Oratorium *Quo vadis?*). I Symfonia a-moll oraz pierwsza wersja *Quo vadis?* to utwory wycofane przez kompozytora mimo dobrego przyjęcia przez prasę i publiczność. Dowodzi to krytycyzmu twórcy wobec własnych dzieł i konsekwentnego dążenia do urzeczywistnienia własnych idei estetycznych. Wcześniej kształtowała się również świadomość narodowa kompozytora, który w programie frankfurckiego koncertu tytuł *Swaty Polskie* umieścił w oryginalnym brzmieniu polskim. Referat stanowi istotne uzupełnienie istniejących biografii kompozytora, a zwłaszcza stanu wiedzy o wczesnych, nie zachowanych dziełach.

Osobie zmarłego 10 lipca 1986 r. Jana Boehma poświęcony był referat mgr Izabeli Szatravskiej *Jan Boehm — muzyk i wychowawca*. Omówienie wielostronnej działalności muzycznej, pedagogicznej, naukowej i organizatorskiej Jana Boehma wzbogacone zostało przykładami jego twórczości kompozytorskiej. Z taśmy magnetofonowej odtworzono czterogłosowy *Madrygal* do słów Michała Kajki, a Marzena Biekuńska wykonała *Miniaturę fortepianową*. Jan Boehm był jednym z inicjatorów Dni Muzyki im. Feliksa Nowowiejskiego i kierownikiem naukowym sesji „Muzyka na Warmii i Mazurach”.

W krótkim sprawozdaniu *Feliks Nowowiejski w Fabryce Fortepianów Sommerfelda. Przyczynek do biografii kompozytora* mgr Krzysztof Rottermund (Kielce) stwierdził, na podstawie ogłoszenia reklamowego, iż kompozytor zwiedził bydgoską fabrykę fortepianów i pianin Bruno Sommerfelda 18 marca 1930 r.

Dwa kolejne referaty poświęcone były niektórym problemom techniki kompozytorskiej. *Charakterystyka wybranych pieśni Feliksa Nowowiejskiego* mgr. Mariusza Dubaja (Gdańsk) dotyczyła zagadnień formalnych, własności struktury muzycznej oraz przenikania warstwy wokalne i fortepianowej. Analiza formalna pieśni wykazała wiele cech świadczących o nowoczesności języka kompozytorskiego Feliksa Nowowiejskiego. Referat dr. Jerzego Erdmana (Warszawa) *Symfonia organowa w twórczości Feliksa Nowowiejskiego* przedstawił ewolucję budownictwa organowego i jej wpływ na kształtowanie się nowych form twórczości organowej XIX w., a zwłaszcza jej odmiany symfonicznej. Linią rozwojową symfonii organowej zapoczątkowaną przez C. Francka, a kontynuowaną przez F. Liszta, C. M. Widora, L. Vierne'a i M. Dupréc, zamykają symfonie i koncerty organowe F. Nowowiejskiego, stanowiące ukoronowanie nurtu symfonicznego w historii muzyki organowej. W dziełach tych autor przeszedł cechy oryginalne i nawiązania do polskiej muzyki sakralnej. W ujęciu J. Erdmana, muzyka warmińskiego kompozytora zajmuje uprzywilejowane miejsce w historii europejskiej kultury muzycznej.

Dyskusję zagała doc. dr hab. Zofia Ludkiewicz wskazując na potrzebę upowszechniania dzieł Feliksa Nowowiejskiego. O problemach badawczych związanych ze słabą dostępnością druków i rękopisów kompozycji mówił M. Dubaj. Głos Janusza Bogdana Lewandowskiego (Olsztyn) dotyczył głównie problemów wykonawczych, organizacyjnych i percepcyjnych związanych z upowszechnianiem muzyki Feliksa Nowowiejskiego w programach „Dni Muzyki”. W odpowiedzi M. Dubajowi wskazał on, iż w zbiorach Ośrodka Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie znajdują się mikrofilmy kompletu rękopisów kompozytora. Do kwestii rękopisów i edycji dzieł Nowowiejskiego nawiązał Jerzy Kukła (Kraków). Porównując wydane drukiem przez Polskie Wydawnictwo Muzyczne VIII Symfonię op. 45 i IV Koncert organowy op. 56 ze znajdującymi się w Bibliotece Uniwersytetu Jagiellońskiego rękopisami, stwierdził on, że w edycji każdego z dzieł brakuje kilkudziesięciu taktów. J. Kukła przedstawił też glosator do referatu J. Erdmana, w której kontynuował przegląd cytatów pieśni religijnych zawartych w symfoniach i koncertach organowych oraz w Poemacie *In Paradisum* op. 61 Feliksa Nowowiejskiego. W dyskusji udział wzięli również: Maria Anna Ankudowicz, Maria Kapalka, Maria Mikolon, Zenona Rondomańska, K. Rottermund.

Drugi dzień obrad poświęcony był historii i problemom kultury muzycznej Warmii i Mazur. Jako pierwsza wystąpiła mgr M. A. Ankudowicz (Olsztyn) z referatem *Hymn Rodła Franciszka Jujki*. W krótkiej monografii autorka przedstawiła postać poety, genezę i znaczenie *Hymnu Rodła* w propagowaniu polskości oraz szczegółową analizę tekstu. Referat mgr Heleny Martyniak (Olsztyn) *Franciszek Piotrowski, nauczyciel i propagator kultury na Złotowszczyźnie, Powiślu i Warmii w okresie międzywojennym* poświęcony był sześcioronnemu omówieniu sylwetki działacza zasłużonego także w dziedzinie upowszechniania pieśni polskiej. Mgr Z. Rondomańska wygłosiła referat *Regionalny śpiewnik mazurski Karola Mallka i Arno Kanta*, w którym obok przypomnienia genezy śpiewnika znalazła miejsce analiza zbioru w kontekście jego przydatności w popularyzacji kultury mazurskiej. *Przyczynek do badań nad organizacją życia muzycznego w Olsztynie po II wojnie światowej* mgr. Krzysztofa Dariusza Szatrawskiego był próbą ujęcia procesów kształtowania się profesjonalnego ruchu muzycznego w Olsztynie w latach 1945—1950. Wystąpienie dr. Wojciecha Muzyki (Olsztyn) *Publiczność Państwowej Filharmonii im. Feliksa Nowowiejskiego w Olsztynie*, poparte wynikami badań socjometrycznych, było

znaczącym przyczynkiem do stanu badań nad współczesną kulturą Olsztyna. W referacie *Olimpiada Artystyczna w Sekcji Muzyki jako forma intensyfikacji wychowania muzycznego młodzieży na przykładzie okręgu olsztyńskiego* mgr Ryszard Myśliwiec (Olsztyn) przedstawił osiągnięcia okręgu oraz wyniki ankiety przeprowadzonej wśród uczestników olimpiady. Autor stwierdził intensyfikujące funkcje olimpiady w aspekcie jej wpływu na formy i sposoby zdobywania oraz pogłębiania kompetencji muzycznych olimpijczyków i kształtowania ich stosunku do muzyki w późniejszym życiu.

W dyskusji udział wzięli: M. Dubaj, Czesław Herman, J. Kukla, J. B. Lewandowski, Z. Ludkiewicz, M. Mikolon, W. Muzyka, Z. Rondońska i K. Rottermund.

Pełna ocena doniosłości przedstawionych referatów i komunikatów stanie się możliwa z chwilą ukazania się ich drukiem. Uwagę zwraca rosnące zainteresowanie środowiska muzycznego Olsztyna — udział 8 (na 11) referatów olsztyńskich dowodzi mobilizującego wpływu sesji, która od pięciu lat pozostaje jedynym forum poświęconym problemom historii kultury muzycznej regionu.